

TUNTOSARVI

Nro 17 1986

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 16/86
12. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen
TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Johtokunnan kuulumisia	1
Pohjoismainen kuurosokeiden tulkintaa ja opastusta koskeva teemakurssi Tanskassa	3
Ajankohtaista	6
Osoitehakemisto	8
Sokea mies kirjoitti kirjan näkeville	12
Ilmoitukset	13
Nyt on aika	16

TUNTOSARVI

25.4.1986

Johtokunnan kuulumisia

Yhdistyksen johtokunta kokoontui nyt uudessa kokoonpanossaan käsittelemään ajankohtaisia asioita. Tai eihän tuossa vuosikokouksessa muuta uutta tapahtunut kuin puheenjohtajan valinta. Pirkko Virtanen siis johti kokouksen kulkua nyt ensimmäistä kertaa. Seuraavassa lyhyesti johtokunnan päättämää:

Viime syksynä valittu työvaliokunta jatkaa entisessä kokoonpanossaan. Jäseninä ovat siis Pentti Lappalainen, Kaija Salekari, Terhi Pikkujämsä ja Martti Avila. Varalla on Ulla Kungaksen tilalla Pirkko Virtanen ja Jaana Aro jatkaa edelleen varajäsenenä.

Sähkömiesten meneillään oleva lakko uhkaa lykätä Tampereen palvelutalon toisen vaiheen rakennustöiden valmistumista. Vielä toistaiseksi ovat työt olleet käynnissä, mutta kohta on kaikki sellaiset työt tehty, joita voidaan tehdä ennen sähkömiesten vuoroa. Tuolloin on pakko lopettaa rakennustyöt kokonaan. Toivottavasti sähkömiesten lakko lopuu pian. Muutoin rakennustyöt ovat edenneet aikataulussaan. Rakennusten pitäisi olla valmiina kesäkuun loppuun mennessä ja pihatöiden elokuun loppuun mennessä.

Näkövammaisten Keskusliiton liittokokous pidetään 26.4. Suomen Kuurosokeat ry:stä saa tuohon kokoukseen osallistua viisi äänivaltaista edustajaa, joiksi va-

littiin: Vilho Sulonen, Lasse Hannula, Anna-Liisa Hannula, Marja Heinonen ja Kaija Salekari.

Ruotsin kuurosokeiden yhdistyksen vuosikokoukseen lähetetään Suomen edustajaksi puheenjohtaja Pirkko Virtanen. Kokous järjestetään Visbyssä 21.-25.5.

Kuurosokeiden elinolosuhteita pohjoisilla alueilla pohditaan Norjassa Tromsössä 4.-7.6. Suomesta kokoukseen lähetetään Lapin alueen aluesihteerin Jorma Säynäjäkangas sekä Jyväskylän lastenkeskuksesta Maija Hirvonen. Johtokunta totesi erittäin hyödylliseksi sen, että pohjoisessa asuvien kuurosokeiden ongelmia pohditaan, ja että niitä yritetään ratkaista yhdessä muiden pohjoismaiden kanssa.

Belgiassa puolestaan järjestetään kuurosokeiden asioita käsittelevä kongressi 7.-10.7. Siellä pohditaan erityisesti kuurosokeiden opetukseen liittyviä asioita. Johtokunta päätti tarjota NAK:n rehtorille Jaana Arolle 2.000 mk:n stipendiä matkaa varten. Jaana ei itse ollut päässyt johtokunnan kokoukseen, joten vastausta ei saatu siltä istumalta. 2.000 mk ei kata koko matkan kustannuksia, mutta johtokunta katsoi kulut niin suuriksi, ettei enempään ole varaa.

Uusi jäsenkin toivotettiin tervetulleeksi yhdistykseen. Hän on Ritva-Anneli Koponen Turusta. Tällä hetkellä yhdistyksessä on noin 220 jäsentä.

Retinitis-Yhdistys on anonut Suomen Kuurosokeat ry:ltä avustusta retinitikon oppaan painatuskulujen kattamiseksi. Johtokunta oli kuitenkin sitä mieltä, ettei avustuslinjalle voida lähteä. Sen sijaan johtokunta lu-

pasi ostaa kirjoja kunhan se tulee painosta.

Liisa Romolle ja Kirsi Makkulalle Jyväskylän lastenkeskuksesta myönnettiin virkavapautta 30.3.-9.5. väliseksi ajaksi. He osallistuvat tänä aikana pohjoismaiseen koulutukseen Tanskassa.

TP

Pohjoismainen kuurosokeiden tulkintaa ja opastusta koskeva teemakurssi Tanskassa

Pohjoismainen kuurosokeiden henkilöstön koulutuskeskus järjesti helmikuun 2.-14. päivinä kurssin kuurosokeiden tulkinnasta ja opastuksesta. Koulutuskeskus kouluttaa työntekijöitä, jotka työskentelevät kuurosokeiden kanssa. Keskuksella on hienot tilat vanhassa Dronningslundin linnassa, lähellä Aalborgin kaupunkia Pohjois-Tanskassa. Linna on noin 800 vuotta vanha ja se on aikaisemmin ollut mm. nunnaluostarina.

Vanha linna on kunnostettu koulutuskeskusta varten. Siellä on hyvät luento- ja kokoustilat, joissa on mm. induktiosilmukat ja säädettävät valot sekä muita teknisiä hienouksia. Luentosalissa on simultaanitulokintalaitteet, ja suomalaisilla on aina käytettävissä

suomen kielen tulkki. Kaikki asuinhuoneet ovat yhden hengen huoneita. Kurssipaikka oli siis todella hieno.

Kurssin osanottajat Suomesta olivat Leena Hassinen, Pirjo Rissanen, Outi Salminen, Kai Leinonen, Kalevi Koivula sekä tulkki Kati. 1. päivä lauantaina illalla kokoonnuimme Turun satamaan, josta lähdimme Svea laivalla Tukholmaan. Nukuimme laivamatkalla huonosti, kun jäät paukkuivat laivan kylkeen. Jouduimme menomatkalla vaihtamaan kulkuneuvoa yhdeksän kertaa: laivaan, bussiin, lentokoneeseen, junaan, autoon, joten matka oli hauska ja mielenkiintoinen. Matka perille kesti yhden vuorokauden. Saa-vuimme illalla Dronningslundin linnaan jossa majoitimme yhden hengen huoneisiimme. Kello 19.00 meillä oli tervetuliaiskokoonntuminen ruokasalissa.

Maanantaiaamuna 8.30 oli kurssin avaus. Toiminnanjohtaja Jes Kryger esitteli linnan ja kertoi sen historiaa. Tutustuimme linnaan sekä sisältä että ulkoa. Linnassa oli myös sauna, mutta tanskalaiset eivät olleet osanneet rakentaa sitä oikein, koska parvesta puuttui koknaan jalkataso. Siellä oli vaikea liikkua.

Laskiaispäivänä Gladys Moller kertoi meille laskiaistapojen historiaa. Ruokailun jälkeen oli yläkerran käytävällä tynnyrin rikkomiskilpailu. Olimme kaikki jonnossa naamiaispuhuihin puettuina ja kukin vuorollaan löi puukepillä puista tynnyriä, joka roikkui narussa. Voittaja sai kruunun ja tuli kuninkaaksi. Minä onnistuin vuorollani lyömään tynnyrin rikki ja olin hämmästynyt, kun sen sisältä tuli hedelmiä ja karamelliä.

Sunnuntaina oli kurssin vapaapäivä, jolloin lähdin

linja-autolla Aalborgin kaupunkiin tapaamaan Ritva Bergmania. Hän vei minut kuulovammaisten koululle, jossa oli Aalborgin kuurojenyhdistyksen ja lasten laskiaisjuhla ja heilläkin oli tynnyrin rikkomiskilpailu. Tutustuin myös kuulovammaisten kouluun, joka oli erilainen kuin suomalainen. Koulussa oli yksi iso huone, joka oli jaettu matalilla väliseinillä pienempiin osastoihin. Tutustuin myös kuurosokeiden kouluun.

Joka aamu harjoittelimme videoilta lausuntaa viittomakielellä lausuen Ritva Bergmanin runoa: Nyt haluan opettaa maailmalle viittomia.

Linnan leskirouva kutsui kurssilaiset linnan yksityisosaan tutustumaan huoneisiin, kertoi linnan tapahtumista ja historiasta. Kurssi kesti kaksi viikkoa ja silmät rasittuivat, kun piti kaiket päivät seurata tulkin viittomista sekä videoita. Pohjosimaiset kurssilaiset olivat sitä mieltä, että kuurosokeiden tulkkikoulutus pitäisi saada 3-vuotiseksi. Jokaisessa maassa pitäisi olla omat koulut. Koulumateriaali pitäisi valmistaa pohjoismaisena yhteistyönä. Kuurosokeiden tulkkikoulutusta ei ole vielä tällä hetkellä Tanskassa eikä Norjassa. Kurssin lopussa perjantaina toiminnanjohtaja jakoi osanottajille kurssitodistuksen sekä ison suklaakuorutetun pikkuleipäsydämen, joka oli kunkin nimellä varustettu. Paluu Suomeen tapahtui samaa reittiä kuin menomatkakin. Kurssi oli mukava ja mielenkiintoinen ja linna oli kurssikeskuksena sopiva. Linna on heinäkuussa avoinna turisteille hotellina.

Kalevi Koivula

AJANKOHTAISTA

Virkamieslakko laajeni koko maahan

Virkamiesliittoon TVK:hon kuuluvat virkamiehet menivät 16.4. lakkoon koko maassa. Tätä ennen olivat jo olleet Helsingin seudun virkamiehet lakossa kaksi viikkoa. Junaliikenne on pysähtynyt, useimmat posti-toimistot ovat kiinni ja vain kirjeet kuljetetaan perille. Lakon loppumisesta ei toistaiseksi ole tietoa, mutta sen odotetaan kestävän ainakin vappuun saakka.

Lakon aikana on kotimaan lentoliikennettä hoidettu supistettuna Malmin lentokentältä Helsingistä. 18.4. Helsinki-Vantaan lentoasema avattiin kuitenkin osittain liikenteelle. Ilmailuhallitus oli hankkinut tilapäistyövoimaa korvaamaan lakossa levia työntekijöitä. Ulkomaanlennot hoidetaan sen sijaan edelleen Turusta ja Tampereelta. Helsingin seudulla VR tutkii parhailaan mahdollisuuksia aloittaa Helsingin junien lähiliikenne. Lakon loppumisen estää valtion ja työntekijöiden välinen riita palkankorotusten suuruudesta.

Rakennuslakko Keski-Uudellamaalla

Keski-Uudellamaalla alkoi perjantaina 18.4. rakennuslakko. Lakko hiljensi rakennustyöt Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Kauniaisissa, Hyvinkäällä, Keravalla, Järvenpäässä, Lohjalla, Kirkkonummella, Vih-

dissä, Tuusulassa ja Nurmijärvellä. Ammattiliitto ja työnantaja ovat riidelleet mm. urakkapalkkoihin ja arkipyhäkorvauksiin liittyvistä kysymyksistä.

Elintarvikelakko siirtyi

Sosiaali- ja terveysministeriö lykkäsi elintarvikealan lakon alkua kahdella viikolla. Esityksen lakon siirtämisestä teki valtakunnansovittelija Teuvo Kallio. Lykkäyksen jälkeen lakko alkaa 5. toukokuuta klo 13.00, Samaksi päiväksi siirtyi myös työnantajien uhkaama työsulku. Sosiaali- ja terveysministeriö voi lykätä lakkoa, jos sen katsotaan häiritsevän yhteiskunnan tärkeitä toimintoja ja jos lykkääminen auttaa sovinnon saavuttamista.

Muut lakkouhat:

22.4. voimaloiden sähkömiehet

23.4. metallimiehet osassa voimaloita

2.5. isot puutarhat ja turkistarhat

6.5. maa- ja vesirakennus sekä asfalttityöt ja vesieristys

Rattijuoppojen määrä vähentynyt

Rattijuoppojen määrä väheni viime vuonna edellisvuodesta. Tämä käy ilmi liikkuvan poliisin ja Kansanterveyslaboratorion keräämistä tiedoista. Rattijuoppojen määrä väheni siitäkin huolimatta, että valvontaa oli entistä enemmän. Kaikkiaan Kansanterveyslaboratorio teki viime vuonna hieman alle 23.000 päihdetutkimusta.

Osoitehakemisto

Suomen Kuurosokeat ry. – Finlands Dövblinda rf.

Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki

puh. 90-77041/vaihde

PANKKIYHTEYDET

KOP Hki-Keski-Töölö 101210-168221

TOIMISTON AUKIOLOAIKA

ma-pe 8.00-15.45, (kesäaika 8.00-15.00)

TOIMIHENKILÖT - KESKUSTOIMISTO

Puheenjohtaja

Pirkko Virtanen (tekstipuh.) 973-771 660

Kinttupolku

81280 Uimaharju

Toiminnanjohtaja

Kaija Salekari 90-7704 354

Johtava aluesihteeri

Terhi Pikkujäämsä 90-7704 351

Taloussihteeri

Tuija Pirhonen 90-7704 352

Toimistos sihteeri

Dagi Ahvenainen 90-7704 353

(tekstipuh.) 90-7704 355

Kuurosokeiden palvelutalo

Virtainpolku 2, 33720 Tampere

Johtaja

Harri Haapasaari 931-178 300

(tekstipuh.) 931-178 039

Kuulonäkövammaisten lasten kuntoutuskeskus

Kukkumäentie 27, 40600 Jyväskylä

Johtaja v.s.

Leo Turunen 941-216 798

(tekstipuh.) 941-218 822

ALUESIHITEERIT

Toimistopäivä maanantai

tekstipuh.

Sinikka Kanerva

961-128 510

Vaasan toimintakeskus

Hovioikeudenpuistikko 20 B 33

65100 Vaasa

Risto Manninen

971-111 756

Kuninkaankatu 23 A

70100 Kuopio

Joensuu, joka kk:n l:n

perj. 9.00-11.00 ja 12.00-15.00

Heikki Paatelainen

921-86 971

Patruunankuja 7 C 24

08200 Lohja

Pirjo Rissanen

931-147 693

Kuninkaankatu 8 A

33210 Tampere

Jorma Säynäjäkangas

960-313 589

Maakuntakatu 12

96100 Rovaniemi

Päivi Turunen

90-491 828

Töölönkatu 15 E 101

00100 Helsinki

Hilkka Yli-Penttilä

981-340 442

Koskitie 19

90500 Oulu

Osoite 1.6.86 alk.

Kajaaninkatu 36

981-225 532

90100 Oulu

Kajaani, joka kk:n

986-29 983

viimeinen torstai 12.00-18.00

Pahimmat rattijuopot ovat olleet tutkittavana yhden vuoden aikana jopa yhdeksän kertaa. Naisten osuus tutkituista on hiljalleen lisääntynyt ja oli nyt 4,5 prosenttia kaikista tutkituista.

Veren alkoholipitoisuus jäi näytteenottohetkellä alle rankaisurajan (0,5 promillea) alle kymmenellä prosentilla tutkituista. Rangaistavia, mutta ei törkeitä rattijuopumustapauksia oli 34 % kaikista tutkituista. Törkeitä yli 1,5 promillea tapauksia oli lähes puolet kaikista tutkituista.

Rattijuoppojen määrän vähenemiseen saattoi vaikuttaa ankara talvi ja Alkon lakko.

Helsingin Sanomat 16.4.

USA:n lentokoneet pommittivat Libyaa

Yhdysvaltojen hävittäjäpommittajat hyökkäsivät 15.4. Libyan pääkaupunkia ja yhtä satamakaupunkia vastaan. Pommituksessa kuoli kymmeniä ihmisiä. Yhdysvallat perusteli pommi-iskuaan sanomalla sitä itsepuolustukseksi. Yhdysvaltojen mukaan sillä on todisteita siitä, että Libya ja sen johtaja Muammar Gaddafi ovat olleet mukana järjestämässä terrori-iskuja yhdysvaltalaisia sotilaita ja siviilejä vastaan eri puolilla maapalloa. Näissä terrori-iskuissa on kuollut kymmeniä ihmisiä. Yhdysvallat on uhannut jatkaa pommi-iskuja, mikäli Gaddafi ei luovu terrorismin tukemisesta.

Yhdysvallat ei ole saanut paljon ymmärtämystä te olleen. Kaikki USA:n Euroopan liittolaismaat ovat Englantia lukuunottamatta tuominneet Yhdysvaltojen menettelyn. Vastustajat sanovat, ettei terrorismia voida taltuttaa väkivallalla. Välikohtaus on huonontanut myös USA:n ja Neuvostoliiton välisiä suhteita, koska Libya saa sotilaallista tukea Neuvostoliitolta. Myös Suomen presidentti Mauno Koivisto tuomitsi selvästi sanoin USA:n iskun. Koivisto sanoi, että minkäänlainen väkivallan käyttö ei ole hyväksyttävissä kansainvälisissä suhteissa.

Puun hinta halpenee – kantohinnoista sovinto

Teollisuus ja metsänomistajat ovat päässeet sopimukseen, jonka mukaan raakapuun hinta laskee. Hinnanalennus on keskimäärin kuusi prosenttia. Sopimus on historiallinen, sillä ensimmäisen kerran sopimusjärjestelmän aikana puun nimellishintaa lasketaan.

Raakapuun hinnat halpenevat siten, että eniten halpenee sahojen ja selluloosateollisuuden raaka-aine. Mäntytukki halpenee 19 markkaa kuutiolta, kuusitukki kahdeksan ja koivutukki viisi markkaa kuutiolta. Vain yksi puutavaralaji, kuusikuitupuu kallistuu – kaksi markkaa kuutiolta. Sen hintaa on helpompi nostaa, koska se on paperiteollisuuden raaka-aine.

Puun tuottajille on tärkeä myönnytys teollisuudelta hankinalaisän kahden prosentin korotus. Hankinalaisä maksetaan silloin, kun isäntä itse kaataa ja raahaa puut tien varteen.

Helsingin Sanomat 19.4.

Sokea mies kirjoitti kirjan näkeville

Oskari Lehtivaara, eläkkeellä oleva Sokeain Airut ja Kajastus lehtien päätoimittaja on julkaissut kirjan *Perintö*. Teos on sokean miehen omaelämäkerta näkeville, joilla on mielenkiintoa tutustua näkövammaisen elämään. Mutta se sopii myös monelle näkövammaiselle esimerkiksi siitä, ettei vamma ole voittamaton: sokea pystyy siihen, mihin näkeväkin – ja jotkut paljon enempään.

Nimi Oskari Lehtivaara on hyvinkin tuttu ainakin runsaalle 40.000 suomalaiselle näkövammaiselle ja heidän omaisilleen. He tietävät, mitä sokeus merkitsee, millaista näkövammaisen elämä on. Monille näkeville näkövammaisuus on niin outo asia, että heidän on vaikea kuvitella näkövammaista työssä, perheenjäsenenä, itsenäisenä ihmisenä, jolla on kokemuksia ja taitoja vaikka muille jakaa.

Oskari Lehtivaarasta voi liioittelematta sanoa, että hän on poikkeuksellisen monitaitoinen ihminen. Hän on toiminut lukuisissa ammateissa aina harjansitojasta ja hierojasta, järjestöaktiiviksi, toimittajaksi ja kirjapainon johtajaksi asti. Hän sokeutui jo lapsuudessaan. Vamma ei kuitenkaan ole estänyt häntä toimimasta, jopa kansainvälisellä tasolla. Esperantoharrastus on johtanut Lehtivaaran maailman yleisen esperantoliiton liittoneuvoston jäseneksi.

Teos *Perintö* on kirjoitettu useiden vuosien aikana.

Aluksi sokeainkirjoituksella, jonka kirjoittaja sitten on tulkinut näkevien kirjoitukseksi. Kirja on tuotettu omakustanteena ja se on painettu Näkövammaisten Keskusliiton kirjapainossa.

Helsingin Sanomat 18.4.

Ilmoitukset

Näkövammaisten Keskusliitto ry. ja Suomen Kuurosokeat ry. järjestävät yhteisen urheiluleirin 25.5.-30.5.1986 Vierumäen Urheiluopistolla. Kurssin vetäjänä toimii liikunnanohjaaja Varpu Lehtonen Tampereelta.

Osallistumismaksu on 250 mk. Matkoista korvataan yli 100 mk:n menevä osa.

Ilmoittautumiset 5.5.1986 mennessä Suomen Kuurosokeat ry:n toimistoon, puh. 90/7704 353/Anneli Moreno.

Tule urheiluleirille virkistäytymään ja hoitamaan kuntoa.

Sosiaalilomat haettavissa

Raha-automaattiyhdistys on myöntänyt tänä vuonna 25.000 mk kuurosokeiden sosiaaliseen lomatoimintaan. Loma voidaan pitää jossakin lomakodissa tai muussa lomanviettopaikassa. Kuurosokean avustajana voi olla perheenjäsen, tulkki tai muu opas, jonka hän haluaa ottaa avustajakseen.

Sosiaaliloma-avustus haetaan hakemuksella, joita saa aluesihteeriltä. Avustusta ja lomaa voidaan myöntää kuurosokealle, joka ei heikon taloudellisen tilanteensa takia itse voi kustantaa lomaa, ja joka terveydellisten, työoloihin liittyvien tai muiden syiden takia on erityisesti loman tarpeessa. Johtokunta käsittelee hakemukset ja päättää lomasta. Lomahakemukset tulisi olla täällä keskustuimistossa toukokuun loppuun mennessä.

Jos olet kiinnostunut sosiaalilomasta, ota yhteys aluesihteeriksi. Mieti valmiiksi, missä haluaisit loman viettää. Hakemuksessa tulisi selvittää lomasta aiheutuvat kustannukset, matkoihin ja täysihoidomaksuun voi anoa avustusta tai matkojen ja täysihoidomaksun maksamista kokonaan, jos kustannukset eivät nouse kovin korkealle.

Sosiaalilomia myöntävät myös anomuksesta sosiaalilautakunnat, näkövammaisten alueyhdistykset, Kuurojen liitto ja Kuulonhuoltoliitto. Myös näistä lomamahdollisuuksista voit kysyä aluesihteeriltä.

Terhi Pikkujämsä

Helsingin alueen kuurosokeiden kerho kokoontuu seuraavan kerran maanantaina 28.4. klo 18.00. Kerhopaikka on muuttunut. Uusi kokoontumispaikka on Näkövammaisten Keskusliiton monitoimitila, osoite: Mäkelänkatu 50, 5. kerros. Kerho pidetään tästä lähtien edellämainitussa paikassa joka kuukauden viimeisenä maanantaina ellei toisin ilmoiteta. Tervetuloa!

Myös tulkkisi on tervetullut mukaan.
Kevätterveisin

Päivi Turunen

Pohjois-Karjalan kuulonäkövammaisten kerho kokoontuu kerhohuoneistossa, Kalevankatu 22, Joensuu, perjantaina 2.5. klo 14.00. Keskustellaan tulevan syksyn toiminnasta. Kahvitarjoilu. Tervetuloa!

Kuurosokeiden tulkit jatkavat neuvotteluja klo 17.00. Mukana Leena Hassinen Kuurojen liitosta.

Nyt on aika

- osallistua suureen valtakunnalliseen syöpäkeräykseen.
- ohjata lapset ja lapsenlapset mukaan partioon
- hankkia tarvittaessa uusia hyviä välineitä kevätsiivoukseen
- huomata, että järjestys säilyy paremmin kaapeissa, hyllyillä, komeroissa, jos säilytettävien joukosta voi poistaa turhia tavaroita
- käyttää mahdollisia talvivarastoja – mehuja, hilloja, juureksia, säilykkeitä – ennen uuden satokauden alkua
- seurata muuttolintujen saapumista
- tuumia sopivaa päivää pihan haravoimiselle
- valmistaa ajoissa vappusima
- kokeilla tippaleipinä rosetteja tai vohveleita